

به نام خداوند جان آفرین
حکیم سخن در زبان آفرین

سلامت و بهداشت زن
با رویکردی اجتماعی

سلامت و بهداشت زن

تالیف:

دکتر افسانه توسلی

دانشیار دانشگاه الزهرا

مریم شهاب

کارشناسی ارشد مطالعات زنان، دانشگاه الزهرا

مرضیه کریمی

کارشناسی ارشد مطالعات زنان، دانشگاه الزهرا

پاییز ۱۴۰۲

سرشناسه: توسلی، افسانه، ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآور: سلامت و بهداشت زن با رویکرد اجتماعی / تالیف افسانه توسلی، مریم شهاب، مرضیه کریمی.
مشخصات نشر: تهران: دانشگاه الزهراء، انتشارات، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری: ۲۵۱ص.؛ مصور، جدول، نمودار.
شابک: 978-622-8126-00-5

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: واژه نامه.

یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۲۰-۲۳۸.

یادداشت: نمایه.

موضوع: زنان -- سلامتی و بهداشت -- جنبه های جامعه شناختی
Woman--Health and hygiene -- Sociological aspects

زنان -- سلامتی و بهداشت

Women -- Health and hygiene

شناسه افزوده: شهاب، مریم، ۱۳۷۳-

شناسه افزوده: کریمی، مرضیه، ۱۳۷۳-

شناسه افزوده: دانشگاه الزهراء، انتشارات

شناسه افزوده: Alzahra University press

رده بندی کنگره: RA۷۷۸

رده بندی دیویی: ۶۱۳/۰۴۲۴۴

شماره کتابشناسی ملی: ۹۳۵۲۳۳۵

اطلاعات رکورد: فیبا

کتابشناسی

سلامت و بهداشت زن با رویکردی اجتماعی

تالیف: دکتر افسانه توسلی، مریم شهاب، مرضیه کریمی

انتشارات: دانشگاه الزهراء

ویراستار ادبی: علیرضا صفری

گرافیک و صفحه آرایی: علیرضا صفری

طراح جلد: حدیقه همایونی افشار

چاپ و صحافی: چاپ دیجیتال کسری

نوبت چاپ: اول

شمارگان: ۳۰۰

شابک: 978-622-8126-00-5

قیمت: ۳۰۰۰۰۰ ریال

سال نشر: پاییز ۱۴۰۲

شماره تماس واحد فروش: ۰۲۱ ۸۸۰۴۸۹۳۴-۰۲۱ ۸۵۶۹۲۸۳۹

سامانه فروش الکترونیکی: <https://book.alzahra.ac.ir>

فروش کتاب الکترونیک (ebook): <https://mybooket.com>

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای دانشگاه الزهراء محفوظ است.

پذیرش چاپ این اثر در جلسه ۱۷۵ شورای انتشارات دانشگاه مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۰۲ به تصویب رسید.

فهرست مطالب

۱	پیشگفتار.....
۱	فصل اول: بلوغ و دغدغه‌هایش.....
۲	مقدمه.....
۲	دوره بلوغ.....
۳	دسته بندی دوران نوجوانی با محوریت بلوغ.....
۴	بلوغ از منظر روانشناسی.....
۵	بلوغ از منظر حقوق.....
۶	سن بلوغ در قوانین بشری.....
۷	سن مسئولیت کیفری در ادوار قانون گذاری ایران.....
۸	بلوغ جسمی.....
۹	بلوغ روحی-روانی.....
۱۰	بلوغ ذهنی-عقلی.....
۱۱	بلوغ اجتماعی.....
۱۲	بلوغ عاطفی.....
۱۳	بلوغ جنسی(منارک).....
۱۴	عوامل تاثیرگذار در سن منارک.....
۱۷	اختلالات بلوغ.....

۱۷	بلوغ زودرس
۱۸	بلوغ دیررس
۱۸	عوامل موثر در سن منارک
۱۸	ورااث
۱۹	تغذیه
۱۹	وزن
۱۹	نژاد
۲۰	عوامل اقتصادی
۲۰	محیط زندگی
۲۱	عوامل فرهنگی
۲۳	مناسک گذر
۲۴	برخی فولکلورها در مورد بلوغ در مناطق مختلف ایران
۲۵	بهداشت بلوغ
۲۸	جمع‌بندی
۲۹	سوالات فصل
۳۱	فصل دوم: سندرم پیش از قاعدگی
۳۲	مقدمه
۳۲	رویکرد پزشکی
۳۳	چرخه قاعدگی با عادت ماهیانه
۳۵	انواع اختلالات قاعدگی
۳۷	تعریف سندرم پیش از قاعدگی (PMS)

۳۷	تعریف اختلال افسردگی پیش از قاعدگی (PMDD).....
۳۸	تاریخچه سندرم پیش از قاعدگی.....
۳۹	علت وقوع سندرم پیش از قاعدگی.....
۴۰	تشخیص سندرم پیش از قاعدگی.....
۴۲	مبتلایان سندرم پیش از قاعدگی.....
۴۳	تاثیر سن بر ابتلا به سندرم پیش از قاعدگی.....
۴۳	علائم سندرم پیش از قاعدگی.....
۴۶	شیوع سندرم پیش از قاعدگی.....
۴۹	رویکرد اجتماعی - فرهنگی.....
۴۹	تاریخچه اجتماعی.....
۵۰	پیامدهای سندرم پیش از قاعدگی.....
۵۴	تاثیر مولفه‌های فرهنگی.....
۵۵	جایگاه قانونی.....
۵۶	جمع‌بندی.....
۵۷	سوالات فصل.....
۵۹	فصل سوم: باروری و زایمان.....
۶۰	مقدمه.....
۶۰	سیستم تولیدمثل زنان.....
۶۲	هورمون‌های جنسی.....
۶۳	لوله‌های فالوپ.....
۶۴	جفت و عملکرد آن.....
۶۵	دوره نه‌ماهه بارداری.....

۶۵	سزارین و زایمان طبیعی
۶۶	نرخ سزارین در ایران و جهان
۶۹	مضرات زایمان به روش سزارین
۶۹	علل بالا بودن نرخ سزارین
۷۱	زایمان زودرس
۷۲	حاملگی خارج از رحم
۷۳	مرگ و میر مادران
۷۵	بارداری در قرن بیستم
۷۸	تعریف افسردگی پس از زایمان
۷۹	رویکرد اجتماعی - فرهنگی
۷۹	زندگی زنان پس از زایمان
۸۱	مادری و بازتولید آن
۸۱	زنان شاغل و زایمان
۸۲	زنان و انتخاب زایمان
۸۳	حمایت اجتماعی و افسردگی پس از زایمان
۸۴	روابط بعد از زایمان
۸۵	باروری و سیاست‌های جمعیتی ایران
۸۶	جمع بندی
۸۷	سوالات فصل
۸۹	فصل چهارم: سقط جنین
۹۰	مقدمه

تعریف سقط جنین.....	۹۰
تاریخچه.....	۹۳
آمار جهانی.....	۹۴
سقط جنین در کشورهای مختلف.....	۹۶
سقط جنین در ایران.....	۹۹
دلایل سقط جنین نایمن.....	۱۰۰
دلایل سقط جنین نایمن در کشورهای در حال توسعه.....	۱۰۱
عوامل سقط جنین نایمن.....	۱۰۲
طبقه، جنسیت و سقط جنین.....	۱۰۳
پیامدهای سقط جنین نایمن.....	۱۰۳
موافقان و مخالفان سقط جنین.....	۱۰۵
قانون و ایمنی در سقط جنین.....	۱۰۶
بارداری ناخواسته، جلوگیری از بارداری و سقط جنین.....	۱۰۶
دسترسی متفاوت به خدمات ایمن سقط جنین.....	۱۰۷
تغییر نگرش‌ها و رفتارهای اجتماعی به مقوله سقط جنین.....	۱۰۷
سقط جنین در میان نوجوانان.....	۱۰۹
مکاتب فمینیستی و سقط جنین.....	۱۰۹
پیوست ۱: راهنمای صدور مجوز سقط درمانی و مصادیق آن.....	۱۱۱
جمع بندی.....	۱۱۵
سوالات فصل.....	۱۱۶
فصل پنجم: ناباروری	۱۱۷

۱۱۸	مقدمه
۱۱۸	ناباروری به عنوان مشکل بهداشتی
۱۱۹	تعریف ناباروری و انواع آن
۱۲۰	فرق بین ناباروری و نازایی
۱۲۰	جنسیت و تجربه ناباروری
۱۲۱	علل ناباروری و نازایی
۱۲۱	ناباروری مردان
۱۲۲	ناباروری زنان
۱۲۲	عوامل جسمی
۱۲۲	اختلالات اسپرم
۱۲۲	واریکوسل
۱۲۳	عفونت ژنیتال
۱۲۳	اختلالات تخمدان
۱۲۶	عوامل موثر بر درک ناباروری زوجین
۱۲۷	تاثیر ناباروری بر کیفیت زندگی زوجین
۱۲۸	مشکلات ایجاد شده توسط ناباروری
۱۲۸	مشکلات جنسی
۱۳۳	عوامل موثر بر کاهش عوارض ناباروری
۱۳۴	روش های درمان ناباروری
۱۳۶	جمع بندی
۱۳۷	سوالات فصل

۱۳۹	فصل ششم: سرطان‌های زنان
۱۴۰	مقدمه
۱۴۰	تعریف سرطان
۱۴۰	عوامل ایجادکننده سرطان
۱۴۲	سرطان‌های زنان
۱۴۵	راه‌های پیشگیری از سرطان
۱۴۵	انواع سرطان
۱۴۵	سرطان و جنس
۱۴۷	تاریخچه سرطان
۱۴۷	سرطان و مناطق جغرافیایی
۱۴۹	جنبه‌های روان‌شناختی تشخیص و درمان سرطان پستان
۱۵۰	حمایت اجتماعی و سرطان پستان
۱۵۱	سرطان و عملکرد جنسی پس از آن
۱۵۱	روبان صورتی
۱۵۲	جمع‌بندی
۱۵۳	سوالات فصل
۱۵۵	فصل هفتم: بیماری‌های زنان
۱۵۶	مقدمه
۱۵۶	بیماری‌های مقاربتی
۱۵۷	کلامیدیا
۱۵۸	سوزاک

۱۵۹	سیفلیس
۱۶۲	تريکومونيازيس
۱۶۴	کانديديا
۱۶۵	رگيل تناسلي
۱۶۵	ايدز
۱۶۶	ايدز در ايران
۱۶۸	هياتيت ب
۱۷۰	هرپس تناسلي
۱۷۰	پره اکلامپسي
۱۷۰	مولتيپل اسکلروزيس
۱۷۱	ابعاد اجتماعي بيماري هاي مقاربتی
۱۷۱	اقدامات کشوری جهت پیشگیری
۱۷۳	جمع بندی
۱۷۵	سوالات فصل
۱۷۷	فصل هشتم: يائسگی
۱۷۸	مقدمه
۱۷۸	تعريف يائسگی
۱۷۹	قبل از يائسگی
۱۷۹	حوالی يائسگی
۱۷۹	يائسگی
۱۷۹	بعد از يائسگی

۱۸۰انواع یائسگی
۱۸۱سن یائسگی
۱۸۲عوامل موثر بر سن یائسگی
۱۸۳علائم یائسگی
۱۸۳علائم زیست‌شناختی و جسمانی
۱۸۴یافت ادراری- تناسلی
۱۸۴رحم
۱۸۴لوله‌های تخمدانی
۱۸۴تخمندان‌ها
۱۸۴واژن
۱۸۵سیستم واژوموتور (بخش کنترلی بر انبساط و انقباض عروق)
۱۸۵گرگرفتگی
۱۸۵استخوان‌ها
۱۸۶کنترل مغز بر احساسات
۱۸۶علائم روان‌شناختی
۱۸۷استرس
۱۸۷اضطراب
۱۸۸افسردگی
۱۸۸عوامل اجتماعی
۱۸۸فرهنگ
۱۹۱نگرش‌ها

نگرش مثبت.....	۱۹۱
رهایی از دغدغه‌ی بارداری‌های ناخواسته.....	۱۹۱
رهایی از تابوی قاعدگی.....	۱۹۱
رهایی از رفتارهای سرد جنسی همسر.....	۱۹۲
رهایی از ناپاکی.....	۱۹۲
رهایی از مشکلات جسمانی سیکل‌های قاعدگی.....	۱۹۲
نگرش منفی.....	۱۹۲
از دست دادن قدرت باروری.....	۱۹۲
از بین رفتن طراوت و جذابیت.....	۱۹۲
افسوس به عمر سپری‌شده.....	۱۹۳
یائسگی معادل با پیری.....	۱۹۳
سلامت و جوانی با وجود سیکل‌های قاعدگی.....	۱۹۳
خروج خون کثیف از بدن.....	۱۹۳
احساس خستگی و فرسودگی پس از یائسگی.....	۱۹۳
راهکارهای افزایش کیفیت زندگی در دوران یائسگی.....	۱۹۴
حمایت اجتماعی.....	۱۹۴
رضایت زناشویی و سلامت جنسی.....	۱۹۵
افزایش شادکامی و امید به زندگی.....	۱۹۶
جمع‌بندی.....	۱۹۹
سوالات فصل.....	۲۰۰
فصل نهم: کودک همسری.....	۲۰۱

۲۰۲	مقدمه
۲۰۳	بارداری زودهنگام، ناخواسته و سقط جنین‌های مکرر
۲۰۴	تعریف کودک همسری
۲۰۴	دلایل رخ دادن کودک همسری
۲۰۶	نقش‌های جنسیتی و فقدان راه‌حل‌های جایگزین
۲۰۷	بیانیه‌های سازمان ملل و کودک همسری
۲۰۸	آمار کودک همسری
۲۱۰	آمار در ایران
۲۱۱	راهکارهای جلوگیری از کودک همسری
۲۱۱	ناقص‌سازی اندام تناسلی زنان و ازدواج زودهنگام
۲۱۲	پیامدهای کودک همسری
۲۱۳	خشونت خانگی
۲۱۴	طلاق و کودک بیوگی
۲۱۵	اقداماتی جهت حذف کودک همسری
۲۱۵	مردسالاری و کودک همسری
۲۱۷	جمع‌بندی
۲۱۸	سوالات فصل
۲۱۹	منابع
۲۳۹	نمایه
۲۴۷	واژگان
۲۵۳	اعلام

فهرست اشکال

- شکل ۱: نمودار تغییرات نشانه‌های بلوغ دختران (جوانه زدن سینه) در قاره‌های مختلف جهان ۱۴
- شکل ۲: اثرات سندرم پیش از قاعدگی بر جنبه‌های مختلف زندگی ۵۴
- شکل ۳: دستگاه تولیدمثل زنان ۶۱
- شکل ۴: کنترل هورمون‌ها ۶۳
- شکل ۵: لوله‌های فالوپ ۶۴
- شکل ۶: نرخ سزارین در جهان ۶۷
- شکل ۷: نرخ سزارین در سال ۲۰۱۵ در جهان ۶۷
- شکل ۸: نرخ مرگ و میر مادران در سال ۲۰۱۵ ۷۳
- شکل ۹: مرگ و میر مادران در سال ۲۰۱۷ ۷۵
- شکل ۱۰: میزان سقط جنین در کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه ۹۵
- شکل ۱۱: تغییرات قانونی سقط جنین ۲۰۱۳-۱۹۹۶ ۹۶
- شکل ۱۲: سرطان‌های شایع در زنان در سال ۲۰۲۰ (سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۲۱) ۱۴۶
- شکل ۱۳: سرطان‌های شایع در مردان در سال ۲۰۲۰ (سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۲۱) ۱۴۶
- شکل ۱۴: میزان نرخ ابتلا به سرطان و مرگ و میر در کشورهای مختلف ۲۰۱۱ ۱۴۸
- شکل ۱۵: میزان ابتلا به سرطان‌های مختلف در کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه ۱۴۸
- شکل ۱۶: گزارش تست سیفلیس در ۱۴ کشور در سال‌های ۲۰۰۸ و ۲۰۱۶ طبق گزارش WHO ۱۶۱

- شکل ۱۷: شیوع ۴ بیماری کلامیدیا، سوزاک، سیفلیس، تریکومونیاژیس در بین زنان بین سال‌های ۲۰۰۹-۲۰۱۶ .. ۱۶۳
- شکل ۱۸: شیوع ۴ بیماری کلامیدیا، سوزاک، سیفلیس، تریکومونیاژیس در بین مردان بین سال‌های ۲۰۰۹-۲۰۱۶ .. ۱۶۴
- شکل ۱۹: تغییرات سهم راه‌های انتقال از سال ۱۳۶۵ تا سال ۱۳۹۲ بر اساس گزارش شورای عالی برنامه‌ریزی کشوری پیشگیری از عفونت بیماری ایدز وزارت بهداشت ۱۶۶
- شکل ۲۰: تغییرات سهم راه‌های انتقال بیماری ایدز از سال ۱۳۶۵-۱۳۹۲ ۱۶۷
- شکل ۲۱: گزارش سن قانونی ازدواج در ۲۰ کشور توسط یونیسف ۱۶۸
- شکل ۲۲: روند واکسیناسیون جهانی برای مقابله با بیماری هپاتیت ب ۱۹۸۹-۲۰۱۸ ۱۶۹
- شکل ۲۳: توزیع مبتلایان به بیماری هپاتیت ب در جهان در سال ۲۰۰۶ ۱۶۹
- شکل ۲۴: آسیب‌های اجتماعی کودک همسری ۲۱۴

فهرست جداول

- جدول ۱: حداقل سن مسئولیت کیفری و بلوغ در کشورهای مختلف دنیا ۶
- جدول ۲: مقایسه نشانه‌های بلوغ دختران در قاره‌های مختلف جهان ۱۳
- جدول ۳: سن شروع قاعدگی در ملیت‌های مختلف ۱۵
- جدول ۴: مقایسه سن اولین قاعدگی در زنان متأهل ۱۵ تا ۴۹ ساله ایرانی ۱۵
- جدول ۵: ارتباط وزن و میانگین سن منارک در دختران برزیلی ۱۹
- جدول ۶: ارتباط قومیت و نژاد و متوسط سن منارک در برزیل ۲۰
- جدول ۷: سن اولین قاعدگی در زنان متأهل ۱۵ تا ۴۹ ساله ایرانی بر حسب سال تولد به تفکیک منطقه محل سکونت ۲۱
- جدول ۸: مشخصات مطالعات انجام شده شیوع سندرم قبل از قاعدگی به تفکیک قاره‌ها ۴۶
- جدول ۹: مشخصات مطالعات انجام شده شیوع سندرم قبل از قاعدگی به تفکیک کشورها ۴۷
- جدول ۱۰: تاثیر علائم بر جنبه‌های مختلف زندگی افراد ۵۳
- جدول ۱۱: اثرات هورمون‌های جنسی بر بدن زنان ۶۲
- جدول ۱۲: نرخ سزارین در ایران ۶۸
- جدول ۱۳: وضعیت سقط جنین در برخی از کشورهای آسیایی ۹۶
- جدول ۱۴: علل رایج ناباروری ۱۲۵
- جدول ۱۵: آسیب‌های روانی زوج‌های نابارور ایرانی ۱۳۰
- جدول ۱۶: شیوع بیماری سیفلیس در اهداکنندگان خون به تفکیک جنس، سن در سال‌های ۱۳۹۳-۱۳۹۵ ۱۶۰
- جدول ۱۷: درصد میزان شیوع تریکومونیازیس ۱۶۲

- جدول ۱۸: میزان شیوع تریکومونیاژیس در برخی شهرهای مختلف ایران ۱۶۳
- جدول ۱۹: راه‌های مختلف انتقال بیماری در مبتلایان به بیماری ایدز ۱۶۶
- جدول ۲۰: سن یائسگی در شهرهای مختلف ایران ۱۸۱
- جدول ۲۱: سن یائسگی در کشورهای مختلف ۱۸۲
- جدول ۲۲: میزان شیوع افسردگی در قومیت‌ها و ملیت‌های مختلف ۱۸۸
- جدول ۲۳: عوارض و احساسات تجربه‌شده در یائسگی ۱۹۰
- جدول ۲۴: گزارش سن قانونی ازدواج در ۲۰ کشور توسط یونیسف ۲۰۸

پیشگفتار

بهانه اولیه نوشتن این کتاب، تجربه‌ای شخصی است؛ تجربه‌ای که به واسطه زن بودن و احساسی که به بدن خود داریم، خواه‌ناخواه تحت تاثیر آن قرار خواهیم گرفت و پس از آن نیاز رشته‌های غیرپزشکی از جمله مطالعات زنان برای دریافت آنچه در بدن زن رخ می‌دهد. در این کتاب تلاش بر این بود که بینشی ترکیبی از زیست‌شناسی و جامعه‌شناسی زنان ارائه شود. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که آشنایی با این دو علم در کنار هم می‌تواند در بهبود سلامتی زنان در جامعه نقش موثرتری ایفا کند. زنان در چرخه زندگی خود مراحل متفاوتی را طی کرده و بنا به فرهنگی که با آن مواجه‌اند، زیست متفاوتی را نیز تجربه می‌کنند. این تجربیات است که شخصیت، روابط و زندگی اجتماعی زنان را شکل می‌دهد. در مسیر نوشتن این کتاب به این ادعان رسیده‌ایم که نه تنها شناخت مردان از شرایط فیزیکی زنان بسیار اندک است که گاهی زنان نیز از این شاخصه‌ها و شرایط زیستی-اجتماعی ناآگاهند و ممکن است در مواجهه با آن احساس جداافتادگی و سرخوردگی داشته باشند. هدف اصلی نوشتن این کتاب، شرح مختصری است از شرایط زیست‌شناختی زنان و در ادامه شرایط اجتماعی که به واسطه آن تجربه می‌کنند. در مسیر این کتاب دریافت مفاهیم از بلوغ آغاز می‌گردد؛ همان‌طور که می‌دانیم دوران بلوغ با تغییرات جسمی، روانی و رفتاری ویژه‌ای همراه است که زندگی فرد را تحت تاثیر قرار داده و سوالات بنیادینی را در ذهن وی ایجاد می‌نماید؛ آشنایی با تغییرات فیزیکی و چالش‌های رفتاری که دختران در این سن با آن مواجه می‌شوند، می‌تواند کمک شایانی به بهبود تعامل با ایشان داشته و در طی نمودن بهینه آن توسط نوجوانان موثر واقع شود. در فصل دوم به سندرم پیش از قاعدگی می‌پردازیم که می‌توان احتمال بروز آن را هم‌زمان با بلوغ دختران ذکر کرد. در این فصل ابتدا با علائم این سندرم آشنا شده و شیوع آن میان زنان و دختران را بررسی می‌کنیم و سپس به ابعاد اجتماعی آن می‌پردازیم. با توجه به اینکه عادت ماهیانه زنانه همواره تابو قلمداد شده است، این سندرم حتی برای برخی از زنان ناشناخته مانده و چه بسا از راه تسکین و درمان آن اطلاعی ندارند؛ آشنایی مردان خانواده همراه با زنان نسبت به این مشکل می‌تواند کمک شایانی به روند بهبود آن نماید و کیفیت زندگی زنان را به‌صورت چشمگیری افزایش دهد.

از فصل سوم وارد مباحث بارداری می‌شویم. این فصل به همراه دو فصل بعد که به سقط جنین و ناباروری می‌پردازند، اطلاعات کاملی از احساسات، عواطف و تجربه زنان در این دوران را به اشتراک می‌گذارد. از آنجا که زن بودن در جامعه ما با مادر شدن پیوند خورده و به امری مقدس بدل می‌شود، زنان و مادران تحت تاثیر فشار اجتماعی ناشی از ناباروری و سقط جنین قادر به بیان عواطف خود نبوده و آن را موجب طرد اجتماعی می‌دانند. این سه فصل همانند فصول پیشین، ابتدا به بحث‌های پزشکی در رابطه با دستگاه تناسلی زنانه، چرخه باروری، عواملی که موجب ناباروری می‌گردد، انواع سقط جنین و... می‌پردازد و در ادامه با رویکردی اجتماعی این پدیده را تفسیر می‌کنند.

فصل ششم و هفتم نیز به بیماری‌هایی که زنان به واسطه زن بودن تجربه می‌کنند می‌پردازد. می‌دانیم که برخی بیماری‌هایی که مختص زنان هستند از جمله سرطان پستان، می‌تواند تجربه تلخی را برای ایشان به همراه داشته باشد؛ آگاه نبودن جامعه از این تألم روحی زنان که به دنبال بیماری برایشان رقم می‌خورد، می‌تواند احساس ناامنی اجتماعی را برای ایشان مضاعف کند و بالعکس، آشنایی با افکار و تجربه زیسته زنان در دوران سپری کردن بیماری می‌تواند همراهی و همدلی با آن‌ها را افزایش داده و به ایشان در غلبه بر آن کمک کند.

فصل هشتم به نقطه پایان این چرخه می‌پردازد. نقطه‌ای که برای برخی از زنان به عنوان پایان زن بودن قلمداد شده و برای برخی دیگر به عنوان امری طبیعی دربردارنده حس احترام، شایستگی و رها شدن است. در انتهای فصل شاید کمی بیشتر با ایشان همدل شدیم و رنج زن بودن در جامعه‌ای که آشنایی زیادی با بدن زنانه نداشته و همواره بروز این مسائل را تابو می‌دانند، بیشتر درک کنیم.

فصل آخر این کتاب به کودک همسری اختصاص یافته است؛ پدیده‌ای که در برخی مناطق همواره وجود داشته و آسیب‌های متعددی به دختران جوانی که رویاهای بسیاری در سر می‌پرورانده‌اند وارد کرده است. در این فصل نیز ابتدا به آمار کودک همسری در جهان و در ادامه ایران، پرداخته و پیامدهایی که این پدیده برای دختران در پی دارد را بررسی نمودیم. همان‌طور که می‌دانیم تجربه زیسته زنان، فقط ناشی از تجربه شخصی و خانوادگی نیست؛ لذا می‌توان با ارتقاء آگاهی جمعی از شرایطی که زنان هر روز با آن دست به‌گریبان‌اند، در صدد اصلاح سیستمی و جامعه‌پذیری جنسیتی در تمام وجوه زندگی زنان برآمد و شرایط بهتری را برای زیست دو جنس در جامعه فراهم آورد. لازمه این امر آگاهی زنان از این اشتراکات زیست‌شناختی، روان‌شناختی و جامعه‌شناختی است.

امید داریم مباحث مطرح شده در این کتاب که با همکاری دانشجویان پرتلاشم خانم مریم شهاب و مرضیه کریمی به رشته تحریر درآمده، گامی هر چند کوچک در جهت آگاهی بیشتر از شرایط و چرخه زندگی زنانه و ارتقاء همدلی و روابط موثرتر میان هردو جنس باشد.

افسانه توسلی - پاییز ۱۴۰۲

afsaneh_tavassoli@alzahra.ac.ir

